

Middeleeuwse draak van rode zandsteen (bouwfragment). Vindplaats: Voorstraat/Visstraat, Minderbroedersklooster (1982).

Welkom thuis!

Hoe mooi zou het zijn: de complete collectie van archeologische vondsten uit Dordrecht ook in Dordrecht bewaren. Het is inmiddels meer dan tien jaar geleden dat het team archeologie van de gemeente Dordrecht dit idee kreeg. De archeologische vondsten werden toen nog op allerlei plekken in Nederland bewaard. Tijd om dat te veranderen, zeker als Dordrecht wat met dat erfgoed wil doen. Dan is het zeker handig om alles bij elkaar te hebben. Met Het Hof op komst, is daar ineens die kans!

Hoe komt het dan dat niet alles in Dordrecht werd bewaard? Even een reis terug in de tijd:

Vóór 1995 deed de toenmalige Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) opgravingen in Dordrecht. De gemeente had namelijk tot 1995 geen eigen archeologische dienst. De vondsten van die opgravingen gingen mee naar Amersfoort, naar de Rijksdienst.

Pas zo'n 10 jaar geleden verhuisde het grootste gedeelte van de Dordrecht-vondsten vanuit Amersfoort naar het depot van de Provincie Zuid-Holland, in Alphen aan den Rijn. Dordrecht had inmiddels wel een eigen gemeentelijke archeoloog en met de opgravingenbevoegdheid die in 1999 werd verworven, was ook de deponeering van archeologische vondsten geregeld. Vanaf dat moment kon alles wat werd opgegraven dus gewoon in Dordrecht blijven.

Maar een echt groot depot was er nog steeds niet in Dordrecht: een deel van de vondsten werd bewaard in de oude aula op begraafplaats De Essenhof. Gekscherend het 'dood-depot' genoemd. Plek

voor alles wat het Rijk van Dordrecht in Alphen bewaarde was er dus zeker niet.

KLUIS VOOR COLLECTIE

Dat veranderde in 2005. Op Industrierrein Dordtse Kil III verrees een gloednieuw Stadsdepot. Een enorme kluis, voorzien van klimaatbeheersing en allerlei andere moderne technieken. Alle schatten van de stad konden vanaf dan onder de juiste omstandigheden worden bewaard: schilderijen van het Dordrechts Museum, de stadsarchieven, de collectie van museum Huis van Gijn, de bouwhistorische collectie van Monumentenzorg en de archeologische vondsten. Kortom: de hele 'Collectie Dordrecht'. Nu kon eindelijk ook de archeologische boedel uit Alphen komen.

Vorig jaar was het zover: honderden dozen materiaal van oud onderzoek werden afgeleverd bij het Stadsdepot. In de dozen zaten ondermeer vondsten uit de jaren zestig van de vorige eeuw.

Armbandje van barnsteen/bergkristal, 1200-1300. Vindplaats: Groenmarkt/Waag, Huis Scharlaken (1986).

Stukje gebrandschilderd glas (bouwfragment) uit het Minderbroedersklooster. Vindplaats: Voorstraat/Visstraat (1982).

Van de opgravingen aan de Tolbrugstraat-Waterzijde, maar ook van de locatie Voorstraat-Visstraat, misschien bij sommigen beter bekend als het Buitink-terrein, waar in de jaren tachtig een brand had gewoed. Voordat er nieuwbouw verrees werd er opgegraven en dat was zeker de moeite waard want op deze plek stond in de Middeleeuwen het klooster van de (Franciscaner) Minderbroeders. Verder ook vondsten van Huis Scharlaken, de eerste Lakenhal van Dordrecht, rond 1225 gebouwd middenin het handelscentrum. En niet te vergeten de rijke en bijzondere vondsten van de opgraving in 1975 aan de Heer Heymansuysstraat en van Huis te Merwede, opgegraven gedurende de Tweede Wereldoorlog.

DARE TO SCARE

Bijna alle overgedragen vondsten zijn afkomstig uit de Middeleeuwen. Het zijn bouwfragmenten en (delen van) gebruiksvoorwerpen van keramiek, glas, steen, hout, metaal, leer en bot. Maar ook menselijke skeletten hebben hun laatste rustplaats gevonden in het depot: zo'n 400 monniken van het Minderbroedersklooster. Griezellig voor enkelen, fascinerend voor anderen. De meeste skeletten passen in één depotdoos, sommigen incomplete individuen delen een doos met een collega... Met een tiental schedels hebben we een probleem: die zijn ooit

gestolen uit het depot van de Rijksdienst en later bij een inval gelukkig teruggevonden bij de dief thuis. Maar: hij had helaas niet opgeschreven uit welke doos hij welke schedel had gehaald, zodat we nu niet meer weten welk hoofd bij welk lichaam hoort. We zitten dus met een aantal 'dolende monniken'.

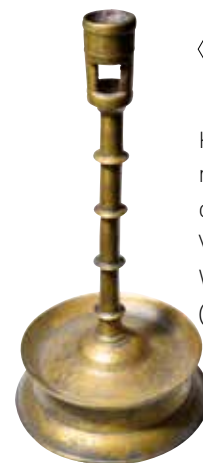
TOPPERS

Naast dozenvol zakken met scherven en fragmenten leer, kwamen er met de overdracht ook veel hele bijzondere gebruiksvoorwerpen en schoeisel mee. Hadden we in Dordrecht al de grootste collectie middeleeuws leer van Nederland - op het Statenplein is in 1997 en 1998 namelijk al heel veel leer opgegraven omdat er in de 13e/14e eeuw een leerbewerker woonde - dan hebben we nu helemaal een top-collectie op dit gebied, want vanuit het Provinciaal depot kwamen onder andere tientallen complete middeleeuwse schoenen! Veel van deze schoenen zullen vanaf volgend jaar in de keldergewelfen van Het Hof te zien zijn. Bewonder via www.facebook.com/DordrechtOndergronds elke week een nieuwe topvondst!

Tekst Deborah Paalman, archeoloog bij de gemeente Dordrecht | Foto's Roel Weenink en

Gemeente Dordrecht/Archeologie)

Kaarsentrebak, 1225-1275. Hierin zat vloeibaar kaarsvet waarin lonten werden gedompeld. Zo werden kaarsen gemaakt. Vindplaats: Groenmarkt/Tolbrugstraat-waterzijde (1981).

Knoop-kandelaars, 1x messing en 1x brons, datering in de 15e eeuw. Vindplaats: Torenstraat/Wijngaardstraat (1976/1977).

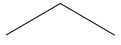

Schrijvers-benodigdheden uit de Middeleeuwen: links een leren houder voor wasplankjes (Statenplein, 1998), rechts een replica ervan, in het midden een wasplankje waarop notities werden gemaakt (uit Dordrecht, locatie onbekend) en daar links naast een schrijfpen van hout (Tolbrugstraat-waterzijde, 1970).

Leren messchede versierd met plantenranken. Heel bijzonder is dat er resten rode verf op bewaard zijn gebleven. Vindplaats: Tolbrugstraat-waterzijde (1968).

Fraai bewerkt leren kinderschoentje, ca. 1400. Vindplaats: uit Dordrecht, locatie helaas onbekend.

Schoen van geitenleer, 14e/15e eeuw. Vindplaats: Groenmarkt/Waag, Huis Scharlaken (1986).

Bord van rood aardewerk ('s grafitto), gemaakt tussen 1450 en 1525. Afgebeeld zijn 3 gekroonde grappen (kookpotten). Vindplaats: Tolbrugstraat-waterzijde (1970).

Bord van rood aardewerk ('s grafitto), gemaakt tussen 1475 en 1525. Afgebeeld is een toren of poortgebouw. Vindplaats: Heer Heymansuysstraat (1975).

Mal (rechts) en moderne afdruk (links) om pijpenbeeldjes van de Heilige Antonius te maken, uit de periode 1475-1525. Vindplaats: Groenmarkt/Waag, Huis Scharlaken (1986).

'Anna-te-drieën' beeldje van pijpenaarde, ca. 1375 en 1450. Het beeldje toont in het midden Anna (de oma van Jezus), rechts Maria en links Jezus. Vindplaats: Groenmarkt/Tolbrugstraat-waterzijde (1981).

